

Posudek diplomové práce

Michaela Zábranská: *Intimita v současné společnosti v románu J.-Ph. Toussainta « La Salle de bain »*

Diplomantka se ve své práci zabývá proměnami v prožívání a projevování intimity, k nimž došlo v souvislosti s rozvojem současné „společnosti spotřeby“ a životního stylu, který k ní patří. Literatura zaznamenává existenciální jádro této proměny a práce se snaží zachytit povahu této umělecké reflexe v důkladné analýze jednoho literárního díla, které je v tomto ohledu příkladné a už při svém publikování zaujalo způsobem, jak změněnou polohu sensibility diagnostikovalo a ustálilo: jde o prvotinu belgického romanopisce Jeana-Philippe Toussainta *Koupelna*, jeden z prvních, ustavujících projevů literárního „minimalismu“, jak se rozvinul u tzv. „nových romanopisců“ publikujících v nakladatelství „Minit“. Na rozdíl od minimalismu obrací se trochu po čapkovsku k „malým věcem života“ (Delerm), vyznačuje se tento minimalismus spíše minimalistickým (litotickým) podáním životního pocitu a prožitku základního, a vlastně po svém pokračuje v tradici úspornosti a zdrženlivosti, která je od klasicismu francouzské kultury vlastní (včetně neodmyslitelné a někdy škodlivé dávky abstrakce, již bývá látka prožitku odlehčována). Těži přitom spíše z rejstříku jakéhosi neokázalého, leč zásadního dandysmu, odkud převzal koneckonců i svůj erbovní přívlastek „impassible“, „nepohnutý“, jímž je postiženo právě ono zdrženlivé ztajení nejnuitnějších pocitů. Je to tedy škola jakési nevtíravé, ironické a elegantní beznaděje.

V první, obecnější části analyzuje diplomantka společenský vývoj, který vede k okázalému vystavování toho, co bývalo pokládáno za intimissimum každého jedince, a posléze vytváří reaktivní potřebu, již se skutečná sensibilita musí bezbřehému zveřejňování bránit. Analýza je tu průkazná, kvalifikovaně se opírá o myslitele, kteří se problematikou zabývali. Další kapitola stručně shrnuje vývoj románové tvorby od období „nového románu“, správně ukazuje návrat k „narativnosti“ a k fikci, a zároveň i relativizuje možnost skutečného „návratu k tradici“, a zvláště u této skupiny „impasibilistů“ přesně pojmenovává i to, co si podrželi z fondu předchozích experimentálních postupů.

Vlastní analýza Toussaintova románu je podrobná, metodická a vyčerpávající. S oporou v dobře využitě sekundární literatuře ukazuje možnosti „minimalismu“ na všech textových úrovních, posléze se dostává k výstižnému popisu existenciální situace, již tento „minimalismus“ ústrojně odpovídá (marnost výrazu, jak jej prožívá deprese), a nakonec zobecňuje vnitřní strategie, jimiž se Toussaintův člověk snaží své nejbytotnější problémy řešit.

Práce se s problematikou, kterou autorka zvolila, vypořádává velmi uspokojivě. Pouze závěř trpí nedostatkem u diplomových prací obvyklým, je více shrnutím než syntézou, přitom právě zde měla diplomantka výslovněji propojit svou předchozí vzornou analýzu s problematikou intimity, která se jako *concept* v průběhu analýzy příliš neuplatňuje; tento přechod od implicitního k explicitnímu se tak vlastně omezuje na poslední krátký odstavec; měl však být vlastním tématem celého závěru.

S touto výhradou tuto kvalitní práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

Věcné připomínky: v analýze dlouhého citátu ze str. 36 mělo být jasně řečeno, že v jediném souvětí, které zřetelněji vyjadřuje vypravěčovu úzkost, je asyndetický princip opuštěn, jde o souvětí se složitě vyjádřenými syntaktickými vazbami. – Stálo za to také explicitně vyjádřit, jak se liší vypravěčovo „časté užívání prázdných výrazů“ (str. 42) od floskulí, které má za zlé druhým (květnatost). Ve stejné souvislosti, str. 45 „postavy, které narušují jeho klid“ se možná proviňují hlouběji tím, že nesdílejí jeho marnost. Není mi také úplně jasné, co jsou ve francouzštině „slovesa dokonavá“, i když tu jde o citování pramene.

Pokud jde o formální aspekty práce, narážíme v ní hlavně na jeden problém, a to na neúměrné množství překlepů a zejména neodstraněných pozůstatků starších textových verzí, které rušivě zasahují do nové výstavby textu a někdy ji znepréhledňují téměř neřešitelně. (Str. 9: „Ve skutečnost si je podle něj [správně česky v genitivu: něho] lidská intimita pouze tím...“; str. 10, v citátu: „Domácnost se stává místem oddělaným (sic!) oblasti pracovní...“; str. 11: „v jeho [o koho jde?] způsobu promlouvání... se setkáváme s tím, důležitost...“; str. 15: „...místo aby se na pravidla výstavby románu zcela zrušila...“; str. 17: autoři si „různým způsobem pohrávají s tím, zachraňují...“; str. 20: „To taktéž textů zásadně ovlivňuje...“; „jeho *Muž bez vlastností* také považuje...“; str. 25: „...obdobný s jejich účinku...“; str. 27: „...je přítomen je implicitně“; str. 29: „...po kterých následuje souvětím tvořeným třemi větami...“; str. 30: „...ani v trochu nepochybuje...“; str. 47: „...mluvčího, autor...“ – „...Autor si pohrávání s nejednoznačností“; str. 75: „...vzhledem k tomu, že jej však autor napsal *Faire l'amour*...“). K tomu přistupuje i řada nepřijemných překlepů ve fr. citátech (např. str. 29 i jinde).

Místy se vyskytují chyby v interpunkci, které by dokonce mohly pozměňovat smysl sdělení (str. 8, 12, 24, 27, 29, 33, 35, 46, 48, 61). Občas také vynechána diakritická znaménka (reč!), což je zvláště nepřijemné u slov *tâche*, *tâcher*. Podivný pravopis jména Zeno(n) (Zenón) – všude, kde se vyskytne.

Chybné tvary: několikrát chybné třetí osoby plurálu u sloves, která by měla být časována podle vzoru mizí (-ejí); „parodizující“, správně „parodující“; „nonsalantní“ píšeme se š; „potenciální“, správně „potenciální“ (74). „Nezáviděníhodné“ píšeme dohromady (34); stejně „poté“ (43), „nakolik“ (65), ale „na rozdíl od...“ (71). Nastěhování „se“ do koupelny, zvrtné zájmeno tu vnímáme jako nepřipadné.

Drobné chyby v překladech: „indiference“ by měla být masová, ne „davová“ (11); *démesure* je spíš přemrštěnost než nezměrnost (17); „nechtějí žádné historiky“ ve smyslu „komplikace, problémy“ je v češtině nesrozumitelní (20); „mille-feuille“ z českého hlediska není „koláč“, ale spíš zákusek (spojovaný krémem, s cukrovou polevou nahoře).

Gramatické nesrovnalosti: „Poté, co jí (správně „jí“) vypravěč zraní šipkou, se ovšem vrací do Paříže“: kdo se vrací? (str. 22). K pojmu „hrdina“ jsou napojována přivlastňovací zájmena ženského rodu (str. 23). Zakázaná srážka dvou předložek vede k nesmyslné formulaci: „...jde ve srovnání s vypravěčem o [o] poznání sdílnější osobu“ (str. 34)! Nepřechylování ženských jmen vytváří gramaticky neúnosné škvarky („podle Fieke Schoots; podle Sophie Berto“, str. 53). „Shledává klidnějším“, nikoli klidnější (str. 56). „Edmondssonová mizí ze scény, aniž *by* její vypravěč nechal...“, správně by mělo být „aniž ji nechá“ (str. 67). „Nazývané jako“ je chybné: „nazývané ludickou“ nebo „označované jako...“ (str. 69).

Sémantické nesrovnalosti: „Popis pohlavního aktu“ (26) není popis, ale jen evokace. „Ten je v souladu s formou zjednodušen, zploštěn a nabývá tak podoby“: nesrozumitelné (38). „Kusy syrového masa“ v souvislosti se Soutinem: jde o časté náměty jeho obrazů, gesta „lící“ nejsou tedy na místě (43). Podle citátu mají být na str. 44 jmenování „kandidáti“, ne „zkoušející“. Pascalovy *Myslenky* nejsou „pojednání“ (69).

Stylistické nesrovnalosti: „věta uvádějící, kterou je uveden následující odstavec“ (str. 31); smršť vazeb s předložkou „v“ na str. 47.

Opakované formulace: str. 32, 45 („jsou známkou“), na str. 55 opakovaný citát, str. 69 („hra je tedy“).

Řadu nepřehlédnutelných chyb zaznamenávám i ve francouzském resumé.

Doc. PhDr. Václav Jamek